

Asia: VN/1245/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleiset huomiot hallituksen esityksestä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Esitämme kiitoksemme siitä, että lakimuutoksia oli käsitelty monipuolisesti ja perusteellisesti.

Tietojärjestelmiä koskevissa määräyksissä tulee ottaa huomioon riittävä siirtymäaika, jotta kaikilla toimijoilla on riittävästi aikaa saada eri järjestelmien välinen tiedonsiirto toimimaan ja järjestelmät yhteensovitettua.

Tampereen Vesi näkee hyvänä, että määritelmiä on selvennetty (esim. vesihuoltolaitos, rakennusten vesilaitteistot).

Huomiot esityksen taustasta, tavoitteista ja nykytilan kuvauksesta: jaksot 1 - 3

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Luvussa 2.1.1 on käsitelty laatuvaatimuksista poikkeamista. Juomavesidirektiivin mukaan poikkeus voidaan myöntää vain, jos kyseessä on esim. vedenmuodostumisalueella havaittu uusi pilaantumislähde tai uusi pilaantumista aiheuttava muuttuja. Ehdotetussa terveydensuojelulain pykälässä 17 a § (Laatuvaatimuksista poikkeaminen) on määrätty, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä poikkeuksen myöntämisen edellytyksistä ja poikkeusta koskevasta hakemusmenettelystä.

Myöhemmin säädettävässä asetuksessa on määriteltävä, mitä tarkoittaa uusi pilaantumislähde tai uusi pilaantumista aiheuttava muuttuja. Usein pohjaveden pilaantumiset ovat tapahtuneet vuosikymmeniä aikaisemmin ennen kuin ne tulevat esiin vedenottamalla tai ennen kuin ne löydetään. Myös näissä tapauksissa on voitava hakea poikkeusta. Vastaavasta tilanteesta on Tampereen Vedellä kokemus parin vuoden sisältä.

Luvussa 2.1.5 on käsitelty uusia talousvedestä tutkittavaksi edellytettäviä muuttujia. Lainsäädännössä tulee olla riittävät siirtymäajat, jotta laboratoriot ehtivät kehittämään

analyysivalikoimaansa. Huoltovarmuuden näkökulmasta ja riittävän kilpailun varmistamiseksi määräyksen tullessa voimaan tulee kansallisesti olla useampia tahoja, jotka pysyvät vaaditut analyysit tekemän. Lisäksi ensimmäisten selvitysten jälkeen, uusien muuttujien analysointi tulee veloittaa tehtäväksi riskiperusteisesti eli tarvittaessa otettavaksi, ei pakollisesti jatkuvaksi analysoitavaksi.

Huomiot esityksen nykytilan kuvauksesta ja vaikutuksista: jakso 4

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot terveydensuojelulaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 16 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Teveydensuojelulaki 16 a § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Laissa on määritelty vedenjakelualueen tarkoittavan ”sellaista talousveden jakeluverkon yhtenäistä osaa, jossa talousveden laatu on jokseenkin tasainen ja jossa talousveden toimituksesta vastaa yksi talousvettä toimittava laitos”.

Määritelmän mukainen vedenjakelualue on käytännössä mahdoton määrittää, koska yhteen yhtenäiseen jakeluverkkoon saatetaan toimittaa vettä useilta eri vedenkäsittelylaitoksilta. Esimerkiksi Tampereella pääverkostoon toimitetaan vettä kahdelta pintavesilaitokselta ja viideltä pohjavesilaitokselta. Vedentoimitusmäärät vaihtelevat päivittäin vedenkulutuksen ja laitosten tuotanto- ja huoltotilanteiden mukaan. Eri laitoksilla tuotetut vedet sekoittuvat pääverkostossa, joten kartalta ei ole mahdollista rajata vedenjakelualueita veden laadun/vedentuotantolaitoksen jakelualueen mukaan. Mallinnuksen perusteella voidaan ainoastaan arvioida, mikä osuus vedestä on peräisin eri laitoksilta tietyssä kulutus- ja tuotantotilanteessa.

Määritelmä olisi hyvä muuttaa muotoon ”talousveden jakeluverkon yhtenäistä osaa, jossa talousveden toimituksesta vastaa yksi talousvettä toimittava laitos”. Lakiin pitäisi myös määritellä vedenjakelualueen ja toiminta-alueen ero.

Mikäli määritelmä jää nykyiseen muotoonsa, lainsäädännössä tulee antaa ohjeet, millä perusteilla ja miten vedenjakelualueet rajataan.

Terveydensuojelulaki 17 § Yleiset laatuvaatimukset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Laatuvaatimusten täyttymiskohtaa ja vastuita laatuvaatimusten täyttämiseksi on selvennetty, mikä on hyvä.

Terveydensuojelulaki 17 a § Laatuvaatimuksista poikkeaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 17 b § Vedentuotantoketjussa käytettävät kemikaalit, materiaalit ja tuotteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Toimittajien tulee pystyä tekemään tuotehyväksynät ajoissa ja markkinoiden sopeutua uuteen käytäntöön. Vaatimuksessa tulee ottaa huomioon tuotteiden riittävä saatavuus ja vesihuoltolaitosten huoltovarmuus, mistä syystä esitetyille vaatimuksille tulee antaa riittävä siirtymäaika.

Terveydensuojelulaki 18 § Talousvettä toimittavan laitoksen toiminnan hyväksyminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 18 a § Ilmoitusvelvollisuus vedenjakelualueesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Lakiin on lisätty määräys ilmoitusvelvollisuus olemassa olevan vedenjakelualueen muutoksesta.

Lainsäädännössä tulee määritellä, millaisista muutoksista ilmoitus tulee tehdä ja kuinka usein. On hyvä, että vesilaitos voi tehdä muutosilmoituksen tarvittaessa etukäteen laajalle alueelle.

Lainsäädäntöön olisi hyvä lisätä aikamääre, esim. että ilmoitus tulee tehdä tulevista muutoksista korkeintaan kerran vuodessa. Kasvavissa kaupungeissa uutta verkostoa suunnitellaan ja tehdään käytännössä koko ajan. Niitä koskevan tietojen kokoaminen ja välitys sähköisesti viranomaisten järjestelmiin vie aikaa ja vaatii pahimmillaan paljon työtä, mikäli ilmoitus täytyy tehdä useammin kuin kerran vuodessa. Aiemmin muutosilmoitus on perustunut pykälän 13 vaatimukseen tehdä ilmoitus toiminnan olennaisesta muuttamisesta, nyt vedenjakelualueen kohdalla mainitaan pelkkä muutos.

Terveydensuojelulaki 19 § Riskiperusteisen lähestymistavan yleiset periaatteet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 a § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pykälässä on määrätty talousvettä toimittavan laitoksen velvollisuudesta laatia raakaveden terveydellistä laatua koskeva riskienhallinnan toimenpidesuunnitelma. Lisäksi on määritelty, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä raakaveden terveydellistä laatua koskevasta riskienhallinnan toimenpidesuunnitelmasta, sen sisältämistä tiedoista ja edellyttämistä toimintatavoista

Määräyksessä tai tulevassa lainsäädännössä tulee ottaa huomioon, että vesilaitosta ei voi velvoittaa yksin tekemään riskienarviointia ja toteuttamaan kaikkia raakavesien suojelun toimenpiteitä, koska vesilaitoksella ei ole toimivaltaa kaavoitukseen, pinta- ja pohjavesien suojeluun, rakennus- ja ympäristölupiin ym. liittyvissä asioissa. Useat toimenpiteet tulevat olemaan viranomaisten ja muiden tahojen vastuulla. Suunnitelman laatimisvelvoite ei siten saa lisätä vesihuoltolaitosten vastuita toimenpiteiden toteuttamisen osalta. Lisäksi lainsäädäntöön olisi hyvä kirjata selkeämmin pykälässä mainittujen yhteistyötahojen velvollisuudesta osallistua niin suunnitelman laatimiseen kuin toteutukseen, mikäli vesilaitos haluaa niiden osallistuvan.

Terveydensuojelulaki 19 b § Talousveden toimitusjärjestelmän riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 19 c § Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 20 § Talousveden laadun valvonta ja tiedottaminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 20 a § Talousveden välityksellä leviävän epidemian tai muun terveyshaitan ehkäiseminen

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 21 § Tietokokonaisuudet

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 47 § Viranomaisen oikeus saada ja luovuttaa tietoja

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulaki 49 a § Tutkimuslaboratoriot

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Tutkimuslaboratoriota koskeva määritelmä on muotoiltu hyvin, koska se mahdollistaa vesilaitosten omien laboratorioiden toiminnan. Laboratoriot ovat oleellinen osa laitosten käyttötarkkailua ja omavalvontaa. Huoltovarmuuden, poikkeustilanteiden hallinnan ja tulosten nopean saamisen kannalta oma laboratorio on ainakin suuremmille vesilaitoksille erittäin tärkeä. Tällä hetkellä kaupallisia vesilaboratorioita on vähän Suomessa ja analyysyjä tehdään paljon ulkomailla.

Terveydensuojelulaki 49 b § Tutkimuslaboratorioiden valvonta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Terveydensuojelulain liite

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Yleiset huomiot vesihuoltolaista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 3 § Määritelmät

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 4 § Viranomaiset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 15 § Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pykälässä on määrätty vesihuoltolaitoksen velvollisuudesta toimittaa vedenottopisteiden raakavesitarkkailun tulokset ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Määräykselle tulee antaa riittävä siirtymäaika, jotta vesihuoltolaitoksilla ja laboratorion on aikaa saattaa tietojärjestelmänsä ja ohjelmistonsa vaatimusten mukaiseen kuntoon.

Vesihuoltolaki 16 § Tiedottamisvelvollisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Tampereen Vesi näkee hyvänä lisätä kuluttajien tietoutta vedestä. On hyvä, että lakitekstin muotoilu, jossa tiedot tulee toimittaa laskun yhteydessä tai muutoin helposti saatavissa olevassa muodossa, mahdollistaa niin vedenlaatutietojen kuin muunkin julkisen tiedon ylläpidon esimerkiksi verkkosivuilla, mikä yksinkertaistaa työtä ja edesauttaa tietojen ajantasaisuutta. Laskuissa, olivatpa ne sähköisiä tai paperisia, voidaan sitten viitata verkkosivuihin. Muutoin kuluttajakohtaisten vedenlaatutietojen toimittaminen laskun yhteydessä on huomattavan työlästä.

Vesihuoltolaki 16 a § Asiakirjojen julkisuus

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Vesihuoltolaki 20 d § Vesihuollon tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Ympäristönsuojelulaki 222 § Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Markkinavalvontalaki 1 § Soveltamisala

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Jokela Petri
Tampereen kaupunki/Tampereen Vesi

Vuori Tiiu
Tampereen kaupunki/Tampereen Vesi